

**Dekáda začleňovania rómskej
populácie 2005 - 2015**

Medzinárodný seminár

***Programy podpory sociálnej inklúzie znevýhodnených
skupín obyvateľov***

***Podpora zamestnatel'nosti
znevýhodnených skupín
uchádzačov o zamestnanie***

Bratislava 17.- 18. máj 2010

ÚPSVaR
Ústredie práce,
sociálnych vecí a rodiny

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

- *Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015* je zameraná na zníženie rozdielov v ekonomickom rozvoji a rozvoji životnej úrovne Rómov prostredníctvom realizácie politických reforiem a programov, ktorých cieľom je prelomiť kruh chudoby a sociálneho vylúčenia
- Zamestnanosť/nezamestnanosť tejto skupiny obyvateľov je jedným z kľúčových faktorov majúci priamy dopad na životnú úroveň rómskej komunity. Priority premietnuté do akčných plánov *dekády* boli v tejto oblasti orientované na:
 - ✚ Zvýšenie príležitostí prostredníctvom vzdelávania a zručností
 - ✚ Rozšírenie účasti na trhu práce prostredníctvom aktívnych opatrení
 - ✚ Zlepšenie informácií a trhu práce
 - ✚ Zlepšenie efektívnosti úradov práce a pracovných agentúr v práci s Rómami

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

- Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny nedisponuje vlastnými štatistickými dátami o zamestnanosti a nezamestnanosti Rómov, nakoľko tieto údaje sa nesledujú
- Na Slovensku chýbajú oficiálne štatistiky o evidencii marginalizovaných rómskych komunit. Na Slovensku žije asi 430 000 Rómov (cca 8 % populácie SR). *Odhad miery nezamestnanosti Rómov je asi 46 % (zamestnanosť je cca 10 %)
- *Viac ako 60 % nezamestnaných Rómov je s nízkym vzdelaním a takmer 70 % je aspoň rok bez práce
cca 30 % nemá ani základné vzdelanie
cca 30 % má iba základné vzdelanie
9 % nemá ukončenú strednú školu
15 % má stredoškolské vzdelanie
2 % má vyššie ako stredoškolské vzdelanie

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

- Ústredie PSVR a úrady PSVR implementujú nástroje aktívnych opatrení trhu práce, vymedzené zákonom č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti
- Marginalizovaným a znevýhodneným skupinám na trhu práce je venovaná mimoriadna pozornosť a celá škála aktívnych nástrojov a opatrení
- Zákon o službách zamestnanosti obsahuje 15 paragrafov, vrátane informačných a poradenských služieb a odborných poradenských služieb, ktoré sú priamo určené na **podporu zamestnávania znevýhodnených UoZ**
- Pre znevýhodnených UoZ sa realizujú špecializované národné projekty a iné projekty v rámci dopytových projektov (výziev), v rámci § 54 a iných programov zameraných na danú problematiku, zabránenie sociálneho vylúčenia a dosiahnutie sociálnej inklúzie

- Zákon o službách zamestnanosti v § 8 rozlišuje celkom 15 typov (druhov) znevýhodnenia UoZ
- V roku 2009 bol počet evidovaných znevýhodnených UoZ **59,1 %** z celkového počtu evidovaných UoZ. V priemere bolo v roku 2009 v evidencii **201 083** znevýhodnených UoZ
- Pretrvávajúcim problémom trhu práce v Slovenskej republike je **dlhodobá nezamestnanosť**, ktorú tvoria predovšetkým občania z rôznych dôvodov (a ich viacnásobných kombinácií) znevýhodnení na pracovnom trhu, ale najmä s nízkou úrovňou vzdelania, odborných kompetencií, stratou základných pracovných návykov a vnútornej potreby pracovať

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

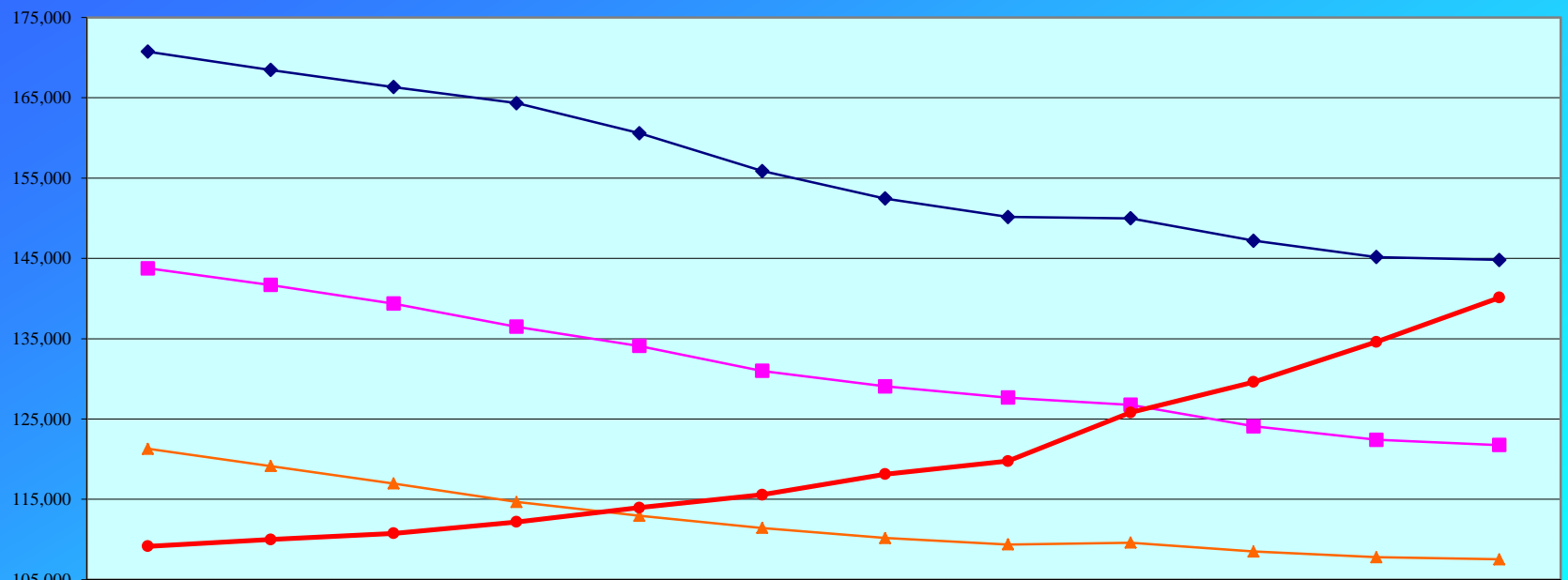
- Podiel dlhodobo nezamestnaných UoZ v roku 2009 predstavoval **35,26%** všetkých evidovaných UoZ
- V priemere bolo v roku 2009 v evidencii **119 972** dlhodobo nezamestnaných UoZ (evidovaných dlhšie ako 12 mesiacov), z toho evidovaných **dlhšie ako 48 mesiacov** (4 roky) bolo **44,5%**. Ide o tzv. „tvrdé jadro“ nezamestnaných, pri ktorých prakticky zlyhávajú všetky štandardné pokusy o umiestnenie na trhu práce
- V evidencii nezamestnaných sú tieto osoby často len kvôli plateniu odvodov na zdravotné poistenie a potenciálneho vplyvu evidencie na poberanie sociálnych dávok a dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k tejto k dávke
- Ich zamestnávanie naráža napriek aktívnej podpore zo strany úradov PSVR na **nezáujem zo strany zamestnávateľov** a často i zo strany týchto UoZ, ktorí v skutočnosti nemajú záujem, ani základné predpoklady, aby mohli pracovať, a často, ani pracovať nechcú

ÚPSVaR
Ústredie práce,
sociálnych vecí a rodiny

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

Vývoj počtu dlhodobo nezamestnaných v SR

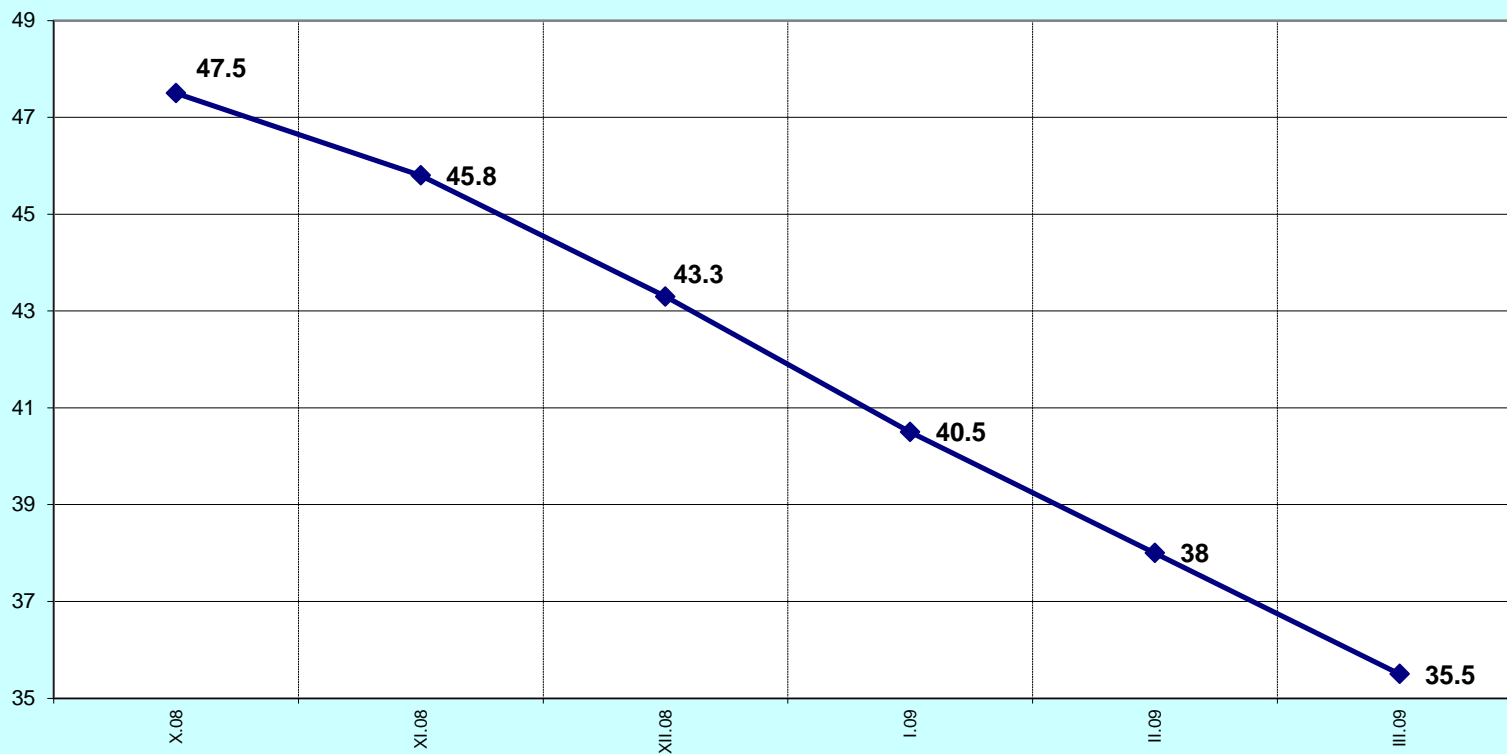
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
— rok 2006	170,739	168,453	166,331	164,321	160,583	155,886	152,449	150,158	149,987	147,203	145,166	144,811
— rok 2007	143,763	141,679	139,366	136,495	134,089	130,993	129,063	127,662	126,760	124,087	122,405	121,764
— rok 2008	121,284	119,133	116,968	114,668	112,952	111,431	110,187	109,389	109,600	108,494	107,799	107,523
— rok 2009	109,149	109,993	110,767	112,182	113,957	115,578	118,125	119,765	125,814	129,604	134,610	140,116

ÚPSVaR
Ústredie práce,
sociálnych vecí a rodiny

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

Podiely UoZ nad 12 mesiacov na celkových počtoch (v %)

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

V predošlom období sa realizovali viaceré projekty so zameraním na rómsku komunitu, jako napríklad:

Projekt „*Rómský asistent učiteľa*“

- Išlo o projekt *Združenia mladých Rómov*, ktorý bol schválený generálnym riaditeľom Ústredia PSVR ako projekt podľa § 54 ods. 2 písm. b) zákona o službách zamestnanosti
- Realizácia prebiehala v Banskobystrickom samosprávnom kraji v rámci úradov PSVR Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Brezno, Rimavská Sobota a Zvolen
- Na realizáciu projektu boli vyčlenené finančné prostriedky vo výške **333 208 €**

Projekt mal tri časti:

- Prípravná časť – výber vhodných UoZ, výber základných škôl
- Realizačná časť – (vytvorenie 50 pracovných miest rómskych asistentov učiteľa na vybraných základných školách)
- Záverečná časť – vyhodnotenie projektu, činnosti spojené s ukončením pracovných pomerov

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

- Aktívna politika trhu práce je v súčasnosti zameraná najmä na
 - riešenie dopadov finančnej a hospodárskej krízy
 - podporu sociálnej inklúzie viacnásobne znevýhodnených UoZ , vrátane marginalizovaných skupín
 - využitie sociálnej ekonomiky (sociálne podniky) na zvyšovanie zamestnanosti
 - skúšobné overovanie a realizáciu nástrojov AOTP

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

- Ďalšími projektmi pre marginalizované rómske komunity boli projekty v rámci odbornej poradenskej činnosti. Išlo o projekty:
- Skupinový poradenský kurz pre rómskych spoluobčanov realizovaný Úradom PSVR v Revúcej
- Poradenský kurz pre rómske etnikum realizovaný Úradom PSVR v Leviciach
- Poradenstvo - prevencia a základ úspechu v hľadaní zamestnania realizovaný Úradom PSVR v Rimavskej Sobote
- Mantinely trhu práce realizovaný Úradom PSVR v Rožňave
- Poradenský projekt pre rómskych spoluobčanov realizovaný Úradom PSVR v Stropkove
- Ako sa zamestnať – obnova sociálno – komunikačných zručností realizovaný Úradom PSVR v Revúcej

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

- ✿ Na základe § 46 zákona o službách zamestnanosti boli pre marginalizované rómske komunity realizované aj **vzdelávacie aktivity**
- ✿ Cieľom a zámerom bolo motivovať a pripraviť Rómov pre trh práce a zvýšiť ich zamestnateľnosť rozvojom kľúčových zručností, ako aj o poukázanie na problémy a voľbu správneho riešenia konfliktných situácií v rôznych životných situáciách, napr:
 - Poradenstvo pre UoZ - Rómov v rámci Interného projektu "*Jeden, dva, tri...Jekh, duj, trin*" – realizovaného Úradom PSVR v Košiciach v
 - *Cesta k zamestnaniu pre znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie* - realizované úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Galante
 - Dva poradensko motivačné kurzy pre znevýhodnené skupiny UoZ realizované úradom PSVR v Piešťanoch

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

V rámci programového obdobia 2007- 2013 sú jednou z hlavných cieľových skupín znevýhodnení UoZ a súčasťou týchto národných projektov:

- NP III/B „Zvyšovanie zamestnanosti a zamestnateľnosti znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie“, v rámci ktorého sú realizované:
 - Odborné poradenské služby
 - Vzdelávanie a príprava pre trh práce
- NP IV „Začleňovanie znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na trh práce“
- Národné, regionálne alebo pilotné projekty zamerané na podporu začleňovania na trh práce §53c, §54
- Podpora samostatnej zárobkovej činnosti na základe § 49 zákona o službách zamestnanosti

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

Nástroje aktívnych opatrení trhu práce pre znevýhodnených UoZ

☀ § 48b - Poskytovanie dávky počas vzdelávania a prípravy pre trh práce a počas prípravy na pracovné uplatnenie občana so zdravotným postihnutím

Príspevok sa poskytuje UoZ, ktorý sa zúčastňuje VzPrTP alebo občanovi so ZP, ktorý je UoZ a ktorý sa zúčastňuje prípravy na pracovné uplatnenie podľa § 55a, ktorá trvá dlhšie ako jeden kalendárny mesiac.

V roku 2009 bol príspevok poskytnutý **1 066 UoZ** v celkovej výške **251 399,11€**

☀ § 49a - Príspevok na zapracovanie znevýhodneného uchádzača o zamestnanie

Poskytuje sa vo výške aktuálnej sumy životného minima znevýhodnenému UoZ, ktorý vykonáva zapracovanie u poskytovateľa zapracovania, najdlhšie počas 3 kalendárnych mesiacov a najviac 30 hodín týždenne.

V roku 2009 bolo vďaka príspevku zapracovaných **250** znevýhodnených UoZ s dohodnutou sumou finančných prostriedkov vo výške **136 392,95 €**

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

☀ **§ 50c Príspevok na podporu vytvárania a udržania pracovných miest v sociálnom podniku**

Príspevok je účinný od 1. mája 2008. Prvé sociálny podniky získali priznanie postavenia sociálneho podniku v decembri 2008. Celkovo v roku 2009 bolo vytvorených a podporených **437** pracovných miest v SP v celkovej dohodnutej sume **2 732 522,58 EUR**

☀ **§ 50e Príspevok na podporu vytvorenia nového pracovného miesta**

Poskytuje sa zamestnávateľovi, ktorý vykonáva svoju činnosť nepretržite najmenej 12 mesiacov a na nové vytvorené pracovné miesto prijme do pracovného pomeru UoZ vedeného v evidencii v zákonom stanovenej dĺžke alebo znevýhodneného uchádzača o zamestnanie podľa § 8 ods. 1 písm. a) alebo k)

- V roku 2009 (od 1.3.2009) bolo podporených **6 559** pracovných miest v celkovej dohodnutej sume **20 822 633 €**

ÚPSVaR

Ústredie práce,
sociálnych vecí a rodiny

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

☀ § 50f Príspevok ku mzde zamestnanca

Príspevok sa poskytuje zamestnancovi, ktorí bol pred prijatím do pracovného pomeru vedený v evidencii UoZ najmenej 3 mesiace, bol poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi a ktorý bol vyradený z evidencie UoZ z dôvodu nástupu do zamestnania, ktoré si sám našiel. Úrad PSVR poskytuje zamestnancovi príspevok na základe uzatvorenej písomnej dohody najviac počas 22 kalendárnych mesiacov, najdlhšie do 31.12.2010

- Príspevok je protikrizovým opatrením, je účinný od 1.3.2009
- V roku 2009 bolo uzatvorených **183** dohôd. Podporených bolo **156** zamestnancov v celkovej sume **143 286 €**

☀ § 50g Príspevok na podporu samostatnej zárobkovej činnosti

Poskytuje sa UoZ, ktorý bol vedený v evidencii najmenej 3 mesiace a bol poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi a ktorý začne a bude vykonávať SZČ nepretržite najmenej dva roky.

- Príspevok sa poskytuje na úhradu preddavku na poistné zdravotné poistenie plateného SZČO a poistného na sociálne poistenie plateného dobrovoľným platiteľom.
- Príspevok je protikrizovým opatrením, je účinný od 1.3.2009
- Od 1.3.2009 bol tento príspevok poskytnutý **3 UoZ** v celkovej sume **2 509 €**

ÚPSVaR

Ústredie práce,
sociálnych vecí a rodiny

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

☀ § 51 Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe

- Príspevok sa poskytuje absolventovi školy, vedenému v evidencii UoZ, ktorý vykonáva absolventskú prax, vo výške životného minima na jednu plnoletú fyzickú osobu mesačne, na úhradu jeho nevyhnutných osobných výdavkov spojených s vykonávaním absolventskej praxe, po dobu najviac 6 mesiacov
- V roku 2009 bolo na absolventskú prax zaradených **11 764 absolventov škôl** s dohodnutou sumou vo výške **10 989 976 €**

☀ § 52 Aktivačná činnosť formou menších obecných služieb pre obec

- Cieľom je podpora udržiavania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaného UoZ, ktorý je poberateľom dávky v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke v hmotnej núdzi
- V roku 2009 bolo do menších obecných služieb zaradených **34 740 UoZ** a bolo vytvorených **1 719 miest pre organizátorov** tejto aktivačnej činnosti
- Príspevky boli dohodnuté v objeme **5 729 467 €**

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

☀ § 55a- c Príprava na pracovné uplatnenie občanov so zdravotným postihnutím

- Cieľom nástroja je podporiť rozvoj zručností, schopností a pracovnú adaptáciu občanov so ZP a tým aj udržanie, resp. získanie pracovného miesta. Týka sa UoZ so ZP, záujemcov o zamestnanie so ZP ako aj zamestnancov so ZP umiestnených u zamestnávateľov v chránených dielňach a na chránených pracoviskách
- Realizuje sa formou zaškolenia (ktoré končí záverečnou skúškou) a formou prípravy na prácu (zameranou na prehĺbovanie zručnosti a postupné prispôsobovanie sa na výkon práce)
- Na príspevok nie je právny nárok
- V roku 2009 nebol tento nástroj využitý

☀ § 56 - Príspevok na zriadenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska

- Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý na zriadené pracovné miesto v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku príjme občana so zdravotným postihnutím (OZP)
- V roku 2009 bolo zamestnávateľmi vytvorených **1 417 PM** pre OZP v dohodnutej sume **11 284 043 €**

☀ § 56a - Príspevok na udržanie občana so zdravotným postihnutím v zamestnaní

- Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi, ktorý zamestnáva viac ako 25 % občanov so zdravotným postihnutím z priemerného evidenčného počtu svojich zamestnancov.
- V roku 2009 bolo podporených **297 OZP**. Úrady PSVR poskytli zamestnávateľom príspevok vo výške **459 186 €**

ÚPSVaR

Ústredie práce,
sociálnych vecí a rodiny

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

- ☀ **§ 57 - Príspevok občanovi so zdravotným postihnutím na prevádzkovanie alebo vykonávanie samostatnej zárobkovej činnosti**
 - Poskytuje sa OZP, ktorý začne prevádzkovať alebo vykonávať SZČ v chránenej dielni alebo na chránenom pracovisku, na úhradu nákladov súvisiacich so SZČ
 - V roku 2009 bolo podporených **439 PM** pre OZP v celkovej hodnote **3 580 255 €**

- ☀ **§ 59 - Príspevok na činnosť pracovného asistenta**
 - Príspevok sa poskytuje zamestnávateľovi alebo samostatne zárobkovo činnejši osobe, ktorá je občanom so zdravotným postihnutím na pracovného asistenta, ktorý poskytuje pomoc OZP
 - V roku 2009 bolo podporených **275 pracovných miest** pracovných asistentov
 - Dohodnutá suma predstavovala **1 622 146 €**

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

- ☀ **§ 60 - Príspevok na úhradu prevádzkových nákladov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska a na úhradu nákladov na dopravu zamestnancov**
 - Príspevok sa poskytuje právnickej alebo fyzickej osobe ak o tento príspevok požiada
 - V roku 2009 bolo podporených **12 668** pracovných miest v celkovej čiastke **9 186 743 €**
- ☀ S účinnosťou od 1. marca 2010 bol schválený ďalší nový dočasný nástroj (do konca roka 2011), a to príspevok podľa § **50i - Príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti**
 - K 30.4.2010 bolo dohodnuté vytvorenie **3 268** pracovných miest pre znevýhodnených UoZ na dobu určitú (najmenej na 9 mesiacov) v celkovom objeme **7 495 924 €**

ÚPSVaR

Ústredie práce,
sociálnych vecí a rodiny

Dekáda začleňovania rómskej populácie 2005 - 2015

- ❑ Ústredie PSVR a úrady PSVR sú jednou z kľúčových inštitúcií, ktoré v súlade so *Strednodobou koncepciou rozvoja rómskej národnostnej menšiny v Slovenskej republike republike* a jej prioritnými oblasťami, medzi ktoré patrí aj zamestnanosť, napomáhajú zmierňovať najhoršie ekonomické a sociálne dopady súčasného hospodárskeho vývoja v SR, vrátane prejavov globálnej hospodárskej krízy, ná túto komunitu
- ❑ Využívajú k tomu prostriedky, formy a metódy práce v rámci pôsobností danej príslušnými zákonmi a nemalé verejné finančné zdroje (ŠR, ESF)
- ❑ Táto úloha je nezastupiteľná, je náročná na ľudský potenciál, materiálne a finančné zdroje, pričom výsledky nie sú vždy okamžité a jasne badateľné
- ❑ Aj do budúcnosti zostáva oblasť všestranného zlepšovania života rómskych spoluobčanov veľa výziev, ktorým budeme musieť spoločne čeliť

ÚPSVaR

Ústredie práce,
sociálnych vecí a rodiny

Ďakujem za pozornosť !

Kontaktné údaje

PaedDr. Ján Sihelský

generálny riaditeľ

Ústredie práce, sociálnych vecí
a rodiny

ul. Špitálska 8, 81 267 Bratislava

☎ : 02/20 455 913(4,6)

e mail: jan.sihelsky@upsvar.sk